

Закон за изменение и допълнение на Закона за висшето образование

УКАЗ № 175

На основание чл. 98, т. 4 от Конституцията на Република България

ПОСТАНОВЯВАМ:

Да се обнародва в „Държавен вестник“ Законът за изменение и допълнение на Закона за висшето образование, приет от 47-ото Народно събрание на 8 юли 2022 г.

Издаден в София на 13 юли 2022 г.

Президент на Републиката: **Румен Радев**

Подпечатан с държавния печат.

Министър на правосъдието: **Надежда Йорданова**

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за висшето образование

(обн., ДВ., бр. 112 от 1995 г.; изм., бр. 28 от 1996 г., бр. 56, 57 и 58 от 1997 г., бр. 60, 66, 111 и 113 от 1999 г., бр. 54 от 2000 г., бр. 22 от 2001 г., бр. 40 и 53 от 2002 г., бр. 48 и 70 от 2004 г., бр. 77, 83 и 103 от 2005 г., бр. 30, 36, 62 и 108 от 2006 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 13, 43 и 69 от 2008 г., бр. 42, 74 и 99 от 2009 г., бр. 38, 50, 56, 63 и 101 от 2010 г., бр. 61 и 99 от 2011 г., бр. 60 и 102 от 2012 г., бр. 15, 63, 68 и 101 от 2013 г., бр. 54, 66 и 107 от 2014 г., бр. 56 и 79 от 2015 г., бр. 17 и 98 от 2016 г., бр. 17, 30, 86 и 98 от 2018 г., бр. 17 от 2020 г. и бр. 18 от 2022 г.)

§ 1. В чл. 9, ал. 3, т. 1а след думата „приема“ се добавя „и актуализира ежегодно“.

§ 2. В чл. 10 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2:

а) в т. 1а след думата „приемане“ се добавя „или актуализиране“;

б) в т. 3:

аа) в текста преди буква „а“ след думата „организира“ се добавя „чрез Националния център за информация и документация“;

бб) буква „а“ се изменя така:

„а) регистър на висшите училища, в който се вписват данни относно техните основни звена, филиали и откритите от тях професионални направления и специалности, както и информация за оценките от процедурите за акредитация;“

вв) буква „в“ се изменя така:

„в) регистър на всички действащи, прекъснали и завършили студенти и докторанти, по степени на обучение и по професионални направления;“

гг) буква „г“ се изменя така:

„г) регистър на издадените удостоверения за целите на издаване на виза за дългосрочно пребиваване (виза вид „D“) на граждани на трети страни, приети за обучение в български висши училища и научни организации;“

в) в т. 6 буква „г“ се изменя така:

„г) когато по отношение на ректора на висшето училище бъде установено плагиатство и/или недостоверност на представените научни данни в научните трудове, въз основа на които е придобита научна степен или е заета академична длъжност, или когато ректорът не изпълни в срок задължението си по чл. 35, ал. 4 от Закона за развитието на академичния състав в Република България;“

г) създава се т. 12:

„12. одобрява или отказва да одобри споразуменията за съвместно обучение на студенти по реда на чл. 42а, както и техните изменения.“

2. Създават се ал. 5 и 6:

„(5) Съдържанието, условията и редът за водене на регистрите по ал. 2, т. 3 се определят с наредби, издадени от министъра на образованието и науката.“

(6) Националният център за информация и документация получава безвъзмездно по служебен път чрез средата за междурегистров обмен, поддържана от министъра на електронното управление, данни за физическите лица по чл. 25 от Закона за гражданската регистрация, поддържани от Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“ в Министерството на регионалното развитие и благоустройството, в обхват, необходим за воденето и поддържането на информационната система по ал. 2, т. 3.“

§ 3. В чл. 17а ал. 1 се изменя така:

„(1) Висше училище, което дава значим принос за развитието на важни обществени области чрез върхови научни изследвания и има високи резултати от научноизследователска дейност, оценени съгласно обективни показатели, включващи брой научни публикации в издания, реферирани в международните бази данни, брой публикувани заявки за патенти, брой цитати от други автори в реферирани и индексирани списания в международните бази данни, може да бъде определено за изследователско висше училище. Обективните показатели, международните бази данни и методиката за определяне на висшите училища като изследователски се определят с акт на Министерския съвет.“

§ 4. В чл. 21 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 16 цифрата „4“ се заменя с „8“.

2. Създават се нови ал. 7 – 9:

„(7) Висшите училища, получили при програмна акредитация оценка от 8,00 до 10,00, и организациите по чл. 47 имат право да извършват обучение в образователна и научна степен „доктор“ в изпълнение на научноизследователски проект с финансиране за не по-малко от три години при условия, определени в правилниците за дейността им и съответния научноизследователски проект и с договор между висшето училище или научната организация, ръководителя на проекта и докторанта.“

(8) Докторантите по ал. 7 се приемат в редовна форма на обучение извън утвърдения брой по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“ и „г“, като средствата за финансиране на обучението им, в т. ч. за стипендии и/или възнаграждения, се осигуряват от научноизследователския проект, в рамките на който се обучават.

(9) Обучението по ал. 7 се прекратява при прекратяване на научноизследователския проект, по който то се провежда, като последиците за страните се уреждат в договора по ал. 7. Обучението може да не се прекратява, ако средствата за финансирането му се осигуряват и от други източници, в т. ч. и от бюджета на висшето училище.“

3. Досегашните ал. 7, 8 и 9 стават съответно ал. 10, 11 и 12.

§ 5. В чл. 2бд, ал. 4 в изречение първо думите „лице, хабилитирано в съответното научно направление на катедрата“ се заменят с „хабилитирано лице с резултати в съответното научно направление на катедрата“.

§ 6. В чл. 31 ал. 3 се изменя така:

„(3) Договорът за управление с ректора се прекратява при:

1. прекратяване на мандата му по чл. 35;
2. назначаване на временно изпълняващ длъжността ректор при условията на чл. 10, ал. 2, т. 6, буква „г“; в тези случаи мандатът на ректора се прекратява предсрочно;
3. навършване на 65-годишна възраст.“

§ 7. В чл. 35, ал. 2 накрая се поставя запетая и се добавя „а мандатът на ректора – и в случаите по чл. 31, ал. 3, т. 2“.

§ 8. Създава се чл. 42а:

„Чл. 42а. (1) Българските висши училища могат да сключват помежду си споразумения за извършване на съвместно обучение на студенти по специалност от нерегулирана професия.

(2) Споразуменията по ал. 1, както и измененията в тях влизат в сила след одобряването им от министъра на образованието и науката.

(3) Обучението по ал. 1 се осъществява при координацията на едно от партниращите си висши училища, в рамките на чиято програмна акредитация е открита специалността, в която се провежда съвместното обучение на студентите.

(4) Координиращото висше училище трябва да има програмна акредитация за професионалното направление на специалността, по която се извършва съвместното обучение, а останалите висши училища-партньори участват в обучението по дисциплини от специалности в акредитирани при тях професионални направления и/или специалности от регулираните професии.

(5) Не по-малко от половината от целия курс на обучение трябва да включва дисциплини, свързани с професионалното направление, в което е открита специалността.

(6) Първият период от обучението по ал. 1 се провежда от координиращото висше училище.

(7) Когато обучението е на места, утвърдени по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“ и „б“, студентите се приемат в рамките на утвърдения брой за съответното професионално направление на координиращото висше училище, като в акта на Министерския съвет изрично се посочва броят на приеманите студенти за съвместно обучение.

(8) Студентите се вписват в регистъра по чл. 10, ал. 2, т. 3, буква „в“ като студенти на координиращото висше училище, като при условия и по ред, определени в наредбата за водене на съответния регистър по чл. 10, ал. 5, се отбелязват и висшите училища-партньори.

(9) Образецът на дипломата за завършена степен на висше образование и съвместната учебна документация за обучението по специалността се утвърждават от органите за управление на всички висши училища-партньори.

(10) Индивидуалната документация за преминалите от студентите периоди на обучение се води от координиращото висше училище.

(11) Средствата за издръжка на обучението на студентите при обучение по ал. 1 се определят при условията и по реда на глава единадесета, предоставят се чрез координиращото висше училище и се разпределят между висшите училища, осъществяващи обучението, в зависимост от задълженията им съгласно подписаното между тях споразумение.

(12) Дипломата за завършена степен на висше образование, европейското дипломно приложение, свидетелството за професионална квалификация и другите основни документи, издадени при обучението по ал. 1, се изготвят в съответствие с наредбата по чл. 7, ал. 1 и се подписват от ректора на координиращото висше училище или от всички ректори на висшите училища-партньори при съвместното обучение, съгласно уговореното в споразумението по ал. 1. Издадените дипломи на студентите се регистрират в регистъра по чл. 10, ал. 2, т. 3, буква „в“ от координиращото висше училище.

(13) Споразумението по ал. 1 задължително съдържа:

1. висшите училища-партньори по споразумението и определеното от тях за координиращо;
2. специалността, по която ще се осъществява обучението по ал. 1, професионалното направление, в което е открита, и професионалните направления с обучение по дисциплини от специалности, в които ще участват висшите училища-партньори;
3. учебната година, от която ще се осъществява обучението по ал. 1;
4. правата и задълженията на висшите училища-партньори по отношение на:
 - а) приема на студентите;
 - б) периодите на обучение в различните висши училища-партньори;
 - в) разпределението на обучението по учебен план и мястото му на провеждане;
 - г) разпределението на съдържанието на учебните програми между висшите училища-партньори;
 - д) разпределението на средствата за издръжка на обучението на студентите;
 - е) механизма за формиране на предлаганата такса за обучението по ал. 1 при спазване на разпоредбите на този закон и механизма за разпределяне на средствата от такси за обучение между висшите училища-партньори;
 - ж) издаването на дипломата за завършена степен на висше образование и другите основни документи, издавани в резултат на съвместното обучение.“

§ 9. Създава се чл. 44б:

„Чл. 44б. (1) За продължаване на обучението по специалност от регулирана професия може да се признават завършени периоди на обучение и присъдени кредити само от проведено обучение по същата специалност от регулирана професия и в същата степен на висше образование.

(2) Не се допуска обучение в съкратени срокове по специалности от регулирани професии, освен ако това е предвидено изрично в държавните изисквания за придобиване на висше образование по съответната специалност от регулирана професия.“

§ 10. В чл. 54, ал. 3 се създава изречение второ: „В този срок не се включва времето, през което лицето ползва отпуски поради бременност и раждане, при осиновяване, за отглеждане на малко дете и при смърт или тежко заболяване на родител или осиновител при условията и по реда, предвидени в чл. 163 – 164б, 167 и 167а от Кодекса на труда, или отпусък поради тежко заболяване, довело до отсъствие повече от три месеца.“

§ 11. В чл. 58 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1, т. 4 след думата „плагиатство“ се добавя „и/или недостоверност на представените научни данни“.

2. В ал. 3 след думата „преподаватели“ се добавя „в държавните висши училища“.

§ 12. В чл. 68 се правят следните изменения и допълнения:

1. АLINEЯ 4 се изменя така:

„(4) Висшите училища след решение на академичния съвет могат да приемат и без конкурсен изпит кандидат-студенти, издържали успешно държавните зрелостни изпити и/или задължителен държавен изпит за придобиване на професионална квалификация – по теория и практика на професията, съгласно Закона за предучилищното и училищното образование, в рамките на утвърдения брой по чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“ и „б“.“

2. Създават се нова ал. 8 и ал. 9:

„(8) Приемането на студенти, докторанти и специализанти – българи, живеещи извън Република България, се извършва по реда на чл. 10, ал. 2 от Закона за българите, живеещи извън Република България.

(9) Приемането на студенти, докторанти и специализанти – лица от български произход, граждани на Република Албания, Република Казахстан, Република Косово, Република Молдова, Република Северна Македония, Република Сърбия и Украйна, се извършва по реда, определен с акта на Министерския съвет по чл. 10, ал. 2 от Закона за българите, живеещи извън Република България, независимо дали са придобили българско гражданство, или имат разрешение за постоянно пребиваване на територията на Република България.“

3. Досегашната ал. 8 става ал. 10.

§ 13. В чл. 75 ал. 5 се изменя така:

„(5) Правото на висши училища и организации по чл. 47, ал. 1 да провеждат обучение по образователна и научна степен „доктор“ по докторски програми подлежи на самостоятелна акредитация, която при висшите училища се извършва в рамките на оценяването на съответното професионално направление съгласно графика по чл. 81, ал. 2.“

§ 14. В чл. 78 се правят следните допълнения:

1. В ал. 3, т. 2 накрая се добавя „пълнотата на документацията по процедурите за заемане на академични длъжности и осигурения публичен достъп в съответния законово определен срок в Закона за развитието на академичния състав в Република България“.

2. Създава се ал. 14: